

اقتدا

اقتدا: به انجام عملی بسان عمل فردی دیگر، به قصد تأسی گفته می‌شود. به اقتدا کننده «مقتدی»، به رفتار او «اقتدا» و به اقتدا شونده «مقتدا به» گفته می‌شود. از این عنوان در بلب [صلاة](#)، سخن رفته است.

فهرست مندرجات

۱ - اقسام اقتدا

۱.۱ - اقتدا در نماز

۱.۱.۱ - شرایط مقتدا به

۱.۱.۲ - شرایط اقتدا

۱.۱.۳ - قلمرو اقتدا

۱.۲ - اقتدا در غیر نماز

۲ - پانویس

۳ - منبع

اقسام اقتدا

اقتدا بر دوگونه است:

← اقتدا در نماز

مراذاز آن، متابعت مأموم از امام جماعت، در افعال نماز است.

← شرایط مقتدا به

۱. مقتدا به باید عاقل، بالغ، مؤمن، عادل و جلالزاده باشد. در صورت فقدان یکی از آن‌ها، اقتدا جایز نیست.
۲. مقتدا به آن است که مأموم نباشد. بنابراین، اقتدا به کسی که خود، به دیگری اقتدا کرده است، صحیح نیست. [۱] العروة الوثقی، ج ۱، ص ۷۶۷.

← شرایط اقتدا

شرایط صحت اقتدا به نحوزیر است که با نبود یکی از شرایط یاد شده، اقتدا محقق نمی‌شود.

۱. نیت اقتدا

[۱] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۳۰.

۲. تعیین امام هر چند به اشاره

[۱] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۳۳.

۳. جلوتر نبودن از امام

[۱] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۲۱.

۴. نبودن حائل - غیر از صف‌های جماعت - بین امام و مأموم به گونه‌ای که مانع دیدن امام گردد (جز در اقتدای زن بر مرد که با وجود حائل نیز درست است).

[۱۵] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۱۵۴ تا ۱۶۵.

۵. بلند نبودن جای امام از مکان **مأموم** به مقدار معتدبه

[۱۶] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۱۶۵.

۶. عدم وجود فاصله ی زیاد غیر متعارف میان **امام** و **مأموم**

[۱۷] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۱۷۱.

همچنین از شرایط **صحت** اقتدا، همسان بودن **نماز** امام و **مأموم** در ساختار و هیئت است. بنابراین، اقتدا در **نماز یومیّه** به امامی که **نماز آیت**، **میت** یا **عیدین** (عید فطر و عید قرین) میخواند، درست نیست.

[۱۸] مستند الشیعه، ج ۸، ص ۱۶۸.

اختلاف **نماز** امام و **مأموم** از جهت **کمیت** مانند **اتمام** و **قصر** یا نوع همچون **ظهر** و **عصر** و یا صنف مثل **ادا** و **قضا**، مانعی ندارد.

[۱۹] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۴۰.

اقتدا در **نماز های مستحبی** جز موارد استثنای شده **جایز** نیست مانند؛

۱. **نماز باران**

۲. **نماز عیدین**

۳. کسی که **تبرّعی** قضای **نماز** فوت شده ی **میت** ی را میخواند.

۴. شخصی که برای درک **فضیلت نماز جماعت**، نمازی را که فرادا خوانده، به جماعت اعاده می کند. بنابراین، مأمومی که **نماز تبرّعی** میخواند، می تواند به امامی که **نماز یومیّه** می گزارد، اقتدا کند. عکس آن نیز **صحیح** است.

[۲۰] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۴۳ تا ۲۴۶.

← قلمرو اقتدا

۱. **متابعت** مأموم از امام در افعال، واجب است که- به قول مشهور- به پیشی نگرفتن **مأموم** از امام در افعال محقق می شود. برخی، **متابعت** را به تأخّر **مأموم** از امام در انجام افعال نماز، تفسیر کرده اند.

۲. به قول مشهور، وجوب **متابعت**، **تعبدی** است، نه شرطی. از این رو، ترک آن، موجب **بطلان نماز** نمی شود

[۲۱] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۱۰.

؛ هر چند **گناه** کرده است.

[۲۲] العروة الوثقی، ج ۱، ص ۷۸۵.

۳. در **وجوب متابعت** در **نکر** ها جز **تکبیرة الاحرام**، اختلاف است، بیشتر فقها قائل به عدم **وجوب** آن هستند.

[۲۳] مستمسک العروة، ج ۷، ص ۲۷۷.

[۲۴] جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۰۷ تا ۲۱۰.

← اقتدا در غیر نماز

اقتدا به معنای **تأسی** و پیروی از **رسول خدا** صلی الله علیه و آله و **امامان معصوم** علیهم السلام است که در اعمال و افعال **واجب** صادر از ایشان، **تأسی**، **واجب** و در اعمال و افعال **مستحب** صادر از ایشان، **مستحب** است.

پانویس

۱. ↑ العروة الوثقی، ج ۱، ص ۷۶۷.

۲. ↑ جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۳۰.

۳. ↑ جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۳۳.

۴. ↑ جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۲۱.

۵. ↑ جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۱۵۴ تا ۱۶۵.

۶. ↑ جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۱۶۵.

۷. ↑ جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۱۷۱.

۸. ↑ مستند الشیعه، ج ۸، ص ۱۶۸.

۹. ↑ جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۴۰.

۱۰. ↑ جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۴۳ تا ۲۴۶.

۱۱. ↑ جواهر الکلام، ج ۱۳، ص ۲۱۰.

۱۲. ↑ العروة الوثقی، ج ۱، ص ۷۸۵.

۱۳: [↑ مستمسک العروة الوثقى ج ۷، ص ۲۷۷](#)
۱۴: [↑ جواهر الكلام، ج ۴۳، ص ۲۰۷ تا ۲۱۰](#)

منبع

[فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت علیهم السلام، ج ۱، ص ۶۳۷-۶۳۹](#)

رده‌های این صفحه: [فقه](#) | [نماز](#) | [نماز جماعت](#)